

SPIS TREŚCI

WSTĘP

Mecenat królewski w Polsce. – Od Jana Olbrachta do Batorego. – Niedostatki badań nad epoką Zygmunta III. – Ich powody. – Jak patrzeć na mecenat dwóch pierwszych Wazów? – Uwagi metodyczne. – Podział treści

7

ROZDZIAŁ I

OSOBISTOŚĆ KRÓLA ZYGMUNTA III NA TLE JEGO WIEKU

Młodość, warunki, w jakich się urodził, postać ojca. – Wychowanie, wpływ matki i jezuitów. – Wstąpienie na tron polski. – Prąd kontreformacyjny. – Dlaczego porwał on Zygmunta III? – Charakter króla. – Rysy ujemne i dodatnie. – Paralela z Filipem II. – Analogie do innych Habsburgów. – Zmysłowość i kultura. – Zajęcia artystyczne. – Człowiek życia codziennego. – Stosunek do otoczenia. – Pochwały współczesnych

23

ROZDZIAŁ II

RODZINA I NAJBLIŻSZE OTOCZENIE KRÓLEWSKIE

Nienajlepsze tradycje. – Obie żony Zygmunta III. – Paszkwile na pożycie pary królewskiej – Królowa-ciotka: Anna Jagiellonka. – Królowna „Janusia” (Anna Wazówna). – Dzieci królewskie. – Ich charakterystyka, zwłaszcza królewicza Władysława. – Minister w spódnicy? – „Patres aulici”. – Rola Skargi na dworze – Osoba podkomorzego Boboli. – Co sądzić o tzw. kamaryli dworskiej? . . .

53

ROZDZIAŁ III

ATMOSFERA I CHARAKTER DWORU PIERWSZEGO WAZY

Ustrój i skład. – Zewnętrzna świetność. – Przewaga żywiołu cudzoziemskiego. – Kuźnia intryg? – Surowość i etykietałność. – Gospodarze dworu: marszałkowie. – Sylwetka Mikołaja Wolskiego. – Figura alchemika Sędziwoja. – Dwór Zygmunta III w porównaniu z dworami innych monarchów

107

ROZDZIAŁ IV

ZYGMUNT III WOBEC SZTUKI I ARTYSTÓW

Epoka barokowa. – Dyletant na tronie. – Prace jego rąk. – Królewscy ajenci artystyczni. – Inicjatywa w dziedzinie architektury. – Przemysł artystyczny. – Opieka nad malarzami i malarstwem. – Dolabella i jego pobyt w Polsce. – Muzycy nadworni. – Dworskie przedstawienia teatralne. – Ogólne uwagi 137

ROZDZIAŁ V

ROLA LITERACKO-NAUKOWA KRÓLA W ŚWIELE STOSUNKU POJEDYNCZYCH PISARZY DO NIEGO

Zygmunt III wobec szkolnictwa. – Biblioteka królewska i jej zawia-
dowcy. – Kancelaria koronna. – Sekretarze królewscy. – Nominacja
Szymonowicza. – Poeci dworscy: A. Zbylitowski, J. Bielski, ks.
Grochowski. – Pisarze bliscy dworowi: K. Warszewicki, Heiden-
stein i inni – Nieco o Pawle Piaseckim. – Zakaz Długosza. – Literac-
ki zatarg polsko-angielski. – Druga w Polsce egzekucja książkowa.
– Niektóre utwory, dedykowane królowi. – Medycy na dworze. –
Refleksje ogólne 169

ROZDZIAŁ VI

ZAKOŃCZENIE

Czy i jakim Zygmunt III był mecenasem? 237

SKOROWIDZ KLIENTÓW KRÓLEWSKICH 250